

В БИТКАТА ЗА СЪДЕБНАТА РЕФОРМА НЯМА ДОБРИ

(ОТНОШЕНИЕ КЪМ ПРАВОРАЗДАВАТЕЛНАТА СИСТЕМА)

(Изследването е национално представително за страната, проведено е в периода от 12 до 18 юли 2017 година с 1002 човека в 125 точки (гнезда) в страната и реализирано от Агенция Медиана.)

Агенция Медиана

2017 година

ОСНОВНИ ИЗВОДИ

- Обществото, като цяло, е дълбоко не наясно какво в крайна сметка, представлява „Съдебна реформа“ - в какво се състои, какво се предлага. (86 % (!) не знаят.)
- На практика, призивите за „съдебна реформа“, „истинска съдебна реформа“ и дебатите за това кой е виновен са довели единствено до задълбочаване на недоверието в правосъдната система и усещането, че „всичка са маскири“. (Което може да се разглежда и като положителен резултат, доколкото ще принуди магистратите да търсят механизми и ще предприемат действия, за да изчистят „лицето“ си.)
- В битката за правосъдна реформа няма „добри“ в очите на обществото! Има само „лоши“ и още „по-лоши“. „Реформаторите“ са „лоши“, защото зад действията им се привижда преследване на лични политически, властови и други цели (48 %). Останалите са „лоши“, просто защото служат на система, която работи лошо!
- Опитът да се представи битката за правосъдна реформа като битка на „съд“ срещу „прокуратура“ завършва печално и за двете страни. Най-потърпевш от предлагането на тази схема е съдът. Оценките за неговата работа са по-ниски дори от тези на прокуратурата (които също са ниски).
- Въпреки подчертания негативизъм, правосъдната система все още не е тотално negliжирана. Според една четвърт (25%) от хората правосъдната реформа вече се прави, макар и частично; 20 % вярват, че прекият избор на ВСС може да подобри работата на правосъдната система; 10 % считат, че в последните 1-2 години работата на правосъдната система се е подобрила. (Съответно има условия да се върне доверието на обществото в системата като цяло!)
- Като цяло, корените на основните проблеми в правосъдната система се виждат от обществото в три основни пункта:
 - Корупция;
 - Политическа и олигархични зависимости;
 - Безконтролност и безнаказаност на магистратите.

(Прави впечатление непосочването на такива характеристики като тъпота, безхаберие, некадърност, систематична негативна селекция. Очевидно се приема, че магистратите са умни! Съответно грешките и безобразията очевидно не могат да бъдат резултат от некадърност и безхаберие, а единствено в резултат от корупция и политически натиск.)

- Финансирането на партии и организации на магистрати от чужбина се приема крайно негативно (под 4 % приемат това). Финансирането от ЕС се приема малко по-добре, но също не се приема като цяло. (18 % приемат за нормално магистратските организации да могат да бъдат финансирани от ЕС.)
- Като цяло, въвлечането на обществото в публичен дебат за „съдебна реформа“ е твърде опасно. Общественото мнение е силно радикализирано, без идея за разделение на властите, за „силна ръка“ и за „народно правосъдие“ във името на правото! („Народен съд“, който да накаже „виновните“, които правото не може да накаже! Любопитно е, че за „виновни“ априори се приемат и всички магистрати, подобрили материалното си благосъстояние в последните 20 години). Така например, идеята съдът да бъде подчинен и зависим от изпълнителната власт се споделя от 65 % от запитаните („Министърът на правосъдието да може да наказва и уволнява съдиите които издават **неправилни** присъди“). Всеки шести (!!!) одобрява идеята съд и прокуратура да минат на пряко подчинение на Бойко Борисов, като едва половината са против тази идея.
- Като цяло, рецептата на масовите обществени нагласи за „съдебната реформа“ са:
 - оставка на всички;
 - съд (извънреден специален, народен) за всички;
 - откриване на чисти, светли, некорумпирани и независими магистрати (които да заменят всички);
 - контрол и санкции върху магистратите (в т.ч. и от страна на изпълнителната власт);

(Една трета от хората си признават, че не знаят какво трябва да се прави; 10 % смятат, че нищо радикално не трябва да се прави, а просто трябва стъпка по стъпка да се усъвършенства системата.)

Основен извод

- **Юристите** трябва да предложат на обществото (**а не обратното!**) ясна и разбираема идея за „правосъдна реформа“, в основата на която трябва да е изчистване на съда и прокуратурата от „черните овце“, вътрешен контрол и намаляване на политическата и корпоративна зависимост.
- Въвлечането на общественото мнение (общественото недоволство) като форма на натиск върху магистратите за реформиране на съдебната система е **позитивно!**
- **Въвлечането обаче на обществото в механизмите на съдебната реформа („Как да се направи!“) е път към ада!!! В този случай, в битката за правосъдна реформа може да не остане камък върху камък от правото!**

Защото първите жертви на обществено приветстваната „правосъдна реформа“ ще бъдат самите магистрати, правото и обществото като цяло!

ВИЕ РАЗБРАХТЕ ЛИ, В КРАЙНА СМЕТКА, В КАКВО СЕ СЪСТОИ, КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВА СЪДЕБНАТА РЕФОРМА?

	<i>% от всички</i>
ДА	14
НЕ	86
	100 %

ИНТЕРЕСУВАТЕ ЛИ СЕ, СЛЕДИТЕ ЛИ КАКВО СЕ СЛУЧВА В СЪДЕБНАТА СИСТЕМА?

	<i>% от всички</i>
ДА	11
ДОНЯКЪДЕ	48
НЕ	41
	100 %

СПОРЕД ВАС ПРАВОСЪДНАТА СИСТЕМА У НАС РАБОТИ ДОБРЕ, ЩО-ГОДЕ ДОБРЕ, ЛОШО ИЛИ МНОГО ЛОШО?

	<i>% от всички</i>
ДОБРЕ	3
ГОРЕ-ДОЛУ	29
ЛОШО	53
МНОГО ЛОШО	15
	100 %

КАКВА ОЦЕНКА БИХТЕ ДАЛИ НА СЛЕДНИТЕ ЗВЕНА В ПРАВОРАЗДАВАТЕЛНАТА СИСТЕМА КАТО ЦЯЛО? (ПО ШЕСТОБАЛНАТА СИСТЕМА)

	СРЕДНА ОЦЕНКА (ПО ШЕСТОБАЛНАТА СИСТЕМА)
ОЦЕНКА НА ПОЛИЦИЯТА	Добър 3.62
ОЦЕНКА НА ПРОКУРАТУРАТА	Среден 3.10
ОЦЕНКА НА СЪДА	Слаб 2.82

МОЖЕТЕ ЛИ ДА КАЖЕТЕ, ЧЕ СЪДЪТ РАБОТИ ПО-ДОБРЕ ОТ ПРОКУРАТУРАТА ИЛИ ОБРАТНОТО – ПРОКУРАТУРАТА РАБОТИ ПО-ДОБРЕ ОТ СЪДА?

	<i>% от всички</i>
СЪДЪТ РАБОТИ ПО-ДОБРЕ ОТ ПРОКУРАТУРАТА	3
ПРОКУРАТУРАТА РАБОТИ ПО-ДОБРЕ ОТ СЪДА	12
И ДВЕТЕ РАБОТЯТ ЕДНАКВО ЗЛЕ	53
И ДВЕТЕ РАБОТЯТ ЕДНАКВО ДОБРЕ	6
НЕ МОГАТ ДА ПРЕЦЕНЯТ	27
	100 %

ТАЗИ ГОДИНА ПРОКУРОРИТЕ И СЪДИИТЕ ИЗБРАХА ДИРЕКТНО СВОИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ ВЪВ ВСС (ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ). СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ ТОВА МОЖЕ ДА ПОДОБРИ РАБОТАТА НА ПРАВОСЪДНАТА СИСТЕМА ИЛИ ТОВА Е БЕЗ ЗНАЧЕНИЕ?

	<i>% от всички</i>
МОЖЕ ДА ПОДОБРИ	20
НЕ – ТОВА Е БЕЗ ЗНАЧЕНИЕ	39
НЕ МОГАТ ДА ПРЕЦЕНЯТ	41
	100 %

СПОРЕД ВАС, РЕДНО ЛИ Е ПОЛИТИЧЕСКИ ПАРТИИ ДА БЪДАТ ФИНАНСИРАНИ ОТ:

	<i>% от всички</i>			
	ДА	НЕ	НЕ МОГАТ ДА ПРЕЦЕНЯТ	
ТУРЦИЯ	3	90	7	100 %
РУСИЯ	5	87	8	100 %
САЩ	3	90	7	100 %
СТРАНИ ОТ ЕС	21	68	11	100 %

А СПОРЕД ВАС, РЕДНО ЛИ Е ОРГАНИЗАЦИИ НА МАГИСТРАТИТЕ (СЪДИИ, ПРОКУРОРИ) ДА БЪДАТ ФИНАНСИРАНИ ОТ:

	<i>% от всички</i>			
	ДА	НЕ	НЕ МОГАТ ДА ПРЕЦЕНЯТ	
ТУРЦИЯ	2	90	8	100 %
РУСИЯ	4	88	9	100 %
САЩ	3	89	8	100 %
СТРАНИ ОТ ЕС	18	69	13	100 %

ОТ НЯКОЛКО ГОДИНИ СЕ ГОВОРИ ЗА РЕФОРМА В ПРАВОСЪДНАТА СИСТЕМА, ПРОМЕНИ СЕ И КОНСТИТУЦИЯТА. ЗАПОЧНА ЛИ ДА СЕ ПРАВИ РЕФОРМА В ПРАВОСЪДНАТА СИСТЕМА?

	<i>% от всички</i>
ДА	2
ДОНЯКЪДЕ	23
НЕ	50
НЕ МОГАТ ДА ПРЕЦЕНЯТ	25
	100 %

СПОРЕД ВАС, ПРАВОСЪДНАТА СИСТЕМА У НАС В ПОСЛЕДНИТЕ 1-2 ГОДИНИ СЕ ПРОМЕНЯ КЪМ ПО-ДОБРО, ПРОМЕНЯ СЕ КЪМ ПО-ЛОШО ИЛИ НЕ СЕ ПРОМЕНЯ?

	<i>% от всички</i>
ПРОМЕНЯ СЕ КЪМ ПО-ДОБРЕ	10
КЪМ ПО-ЛОШО	18
НЕ СЕ ПРОМЕНЯ	55
НЕ МОГАТ ДА ПРЕЦЕНЯТ	17
	100 %

В ПОСЛЕДНИТЕ ГОДИНИ ПАРТИИ И ОРГАНИЗАЦИИ ЗАЯВИХА, ЧЕ ЗАПОЧВАТ БИТКА ЗА РЕФОРМА В СЪДЕБНАТА СИСТЕМА. СПОРЕД ВАС, ТЕ НАИСТИНА ИСКАТ ДА ПОДОБРЯТ СИСТЕМАТА ИЛИ ПРОСТО ПРЕСЛЕДВАТ СВОИ ПОЛИТИЧЕСКИ И ДРУГИ ЦЕЛИ?

	<i>% от всички</i>
ИСКАТ ДА ПОДОБРЯТ СИСТЕМАТА	7
ПРЕСЛЕДВАТ СВОИ ПОЛИТИЧЕСКИ И ДРУГИ ЦЕЛИ	48
И ДВЕТЕ – И ИСКАТ ДА ПОДОБРЯТ СИСТЕМАТА, И ПРЕСЛЕДВАТ СВОИ ЦЕЛИ	30
НЕ МОГАТ ДА ПРЕЦЕНЯТ	15
	100 %

ОДОБРЯВАТЕ ЛИ ИЛИ НЕ ОДОБРЯВАТЕ СЛЕДНИТЕ ИДЕИ ЗА РЕФОРМИРАНЕ НА ПРАВОСЪДНАТА СИСТЕМА:

	<i>% от всички</i>			
	ОДОБРЯВА Т	НЕ ОДОБРЯВА Т	НЯМАТ МНЕНИЕ	
ВСИЧКИ ЗАБОГАТЯЛИ В ПОСЛЕДНИТЕ 20 ГОДИНИ СЪДИИ И ПРОКУРОРИ ДА БЪДАТ НЕЗАБАВНО УВОЛНЕНИ	77	7	16	100 %
ДА СЕ СЪЗДАДЕ СПЕЦИАЛЕН СЪД, КОЙТО ДА ОСЪДИ ТЕЗИ, КОИТО ОБИКНОВЕНИЯ СЪД НЕ МОЖЕ ДА ОСЪДИ	75	9	16	100 %
МИНИСТЪРЪТ НА ПРАВОСЪДИЕТО ДА МОЖЕ ДА НАКАЗВА И УВОЛНЯВА СЪДИИТЕ, КОИТО ИЗДАВАТ НЕПРАВИЛНИ ПРИСЪДИ	65	15	20	100 %
ДА СЕ СВИКА ВЕЛИКО НАРОДНО СЪБРАНИЕ, ЗА ДА СЕ ПРОМЕНИ СЪДЕБНАТА СИСТЕМА	47	18	36	100 %
ВСИЧКИ ВЪВ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ (ВСС) ДА ПОДАДАТ ОСТАВКА	27	30	43	100 %
ПРОКУРАТУРАТА ДА ОТИДЕ КЪМ МВР	24	29	47	100 %
СЪДЪТ И ПРОКУРАТУРАТА ДА МИНАТ НА ПРЯКО ПОДЧИНЕНИЕ НА БОЙКО БОРИСОВ (МИНИСТЪР ПРЕДСЕДАТЕЛЯ)	16	56	28	100 %

ОТ КАКВИ ПРОМЕНИ, СПОРЕД ВАС, СЕ НУЖДАЕ ПРАВОРАЗДАВАТЕЛНАТА СИСТЕМА В БЪЛГАРИЯ?

(Въпросът е „отворен“ – т.е. интервюираните имат възможност свободно да споделят мнението си.)

Ранжирани според тежестта, отговорите, като цяло, са:

1. Бърз, справедлив и безпристрастен процес (правосъдие);
2. Борба с корупцията и политическата зависимост;
3. Контрол, прозрачност и санкции в системата;
4. Промени в законите и конституцията;
5. Нови хора, смяна на ръководните кадри;

Една трета от хората си признават, че не знаят какво трябва да се прави; 10 % смятат, че нищо радикално не трябва да се прави, а просто трябва стъпка по стъпка да се усъвършенства системата.

ЦИТАТИ

"Такива (промени), които да доведат до: 1) Справедливост; 2) Бързина на съдебния процес; 3) Абсолютна независимост от силните на деня; 4) Ефикасна система на контрол; 5) Неизменност на наказанията. (мъж, 54 год., средно образование)

"Да бъде създаден нов орган с правомощия за контрол върху цялата система ... Там да работят компетентни хора, политически необвързани и морални (поне малко)." (жена, 47 год., средно образование)

"Да има наказания за забавени дела и решения. Всяка година да бъдат разследвани доходите на магистратите и семействата им. Да има комисия, която да разглежда делата с доказано грешно решение с последващи санкции." (мъж, 62 год., полувисше образование)

"В момента съдебната система е под политически натиск и е абсолютно зависима. За реформа с днешна дата е нагло и цинично да се говори. Промяната ще се осъществи само с нови хора ... " (мъж, 71 год., средно образование)

"Да се гарантира независимостта на съда от политически, олигархични, икономически и мафиотски влияния. Да се търси отчет и пълна дисциплинарна отговорност от онези магистрати, които уронват авторитета на цялата система." (мъж, 66 год., висше образование)

"Трябва да се вкарат в затвора корумпираните комунисти." (мъж, 39 год., средно образование)

"Всички трябва да бъдат в затвора - това политици, магистрати и т.н. Както са крали и сега крадат от нас." (мъж, 58 год., средно образование)

"Трябва да има специален съд - всички, които са крали в затвора. Конфискация на имуществото им. Не трябва да заемат държавни постове." (жена, 37 год., висше образование)

"Да се разследват забогателите магистрати и да се отнеме незаконно придобитото имущество. Да се преразгледат законите и се "ликвидират" вратичките, водещи до корупция." (мъж, 37 год., висше образование)

"Забогателите прокурори и съдии да ги осъдят и отидат в затвор." (жена, 19 год., средно образование)

"Да служат на хората, а не на мафията." (жена, 62 год., средно образование)

"Всички от ВСС да се сменят. Да се предложат само необременени млади съдии ..." (мъж, 18 год., основно образование)

"Румънски модел - сваляне имунитета на магистратите и пълно разследване. Корумпираните - в затвора за много години." (мъж, 48 год., висше образование)

"Съдии и прокурори да се избират пряко от хората." (жена, 45 год., полувисше образование)

"В затвора да бъдат всички забогатели политици." (мъж, 41 год., средно образование)

"Всички богати съдии да бъдат осъдени." (мъж, 60 год., средно образование)

"Да се издигат много по-отговорни, съзнателни и компетентни юристи във висшите етажи на властта." (жена, 41 год., средно образование)
